

نقش دولت در توسعه اقتصاد چین

«رویکرد سیاست صنعتی»

مسعود کمالی اردکانی

عضو هیأت علمی موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی

رایزن پیشین بازرگانی ج.ا.ایران در چین

جهت ارائه در نشست تخصصی

«بررسی تجارت توسعه در کشور چین»

موسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه ریزی

۲۶ مهرماه ۱۳۹۵

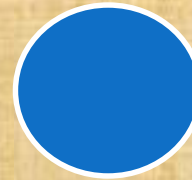
رویکردهای سیاست گذاری اقتصادی در دهه اخیر

توسعه اقتصادی-اجتماعی

(توجه به کیفیت رشد)

رشد اقتصادی

(توجه به کمیت رشد)

- عدم دستیابی به مشاغل بهتر
- عدم دستیابی به استانداردهای بالاتر زندگی
- بحران مالی ۲۰۰۸

تحول نقش دولت در توسعه

موج اول : رویکرد شکست بازار (۱۹۷۰-۱۹۵۰) - مداخله دولت

موج دوم : رویکرد شکست دولت (۱۹۹۰-۱۹۷۵) - حضور بخش خصوصی

موج سوم : رویکرد هماهنگی دولت و بازار (۱۹۹۰ به بعد) - جامعه مدنی

رویکرد سیاست صنعتی ملهم از تجربه شرق آسیا

توجه به سیاست صنعتی نوین

• بحران مالی ۲۰۰۸

• اقتضائات جدید بازارهای صادراتی

• چینی شدن تولید در جهان

آنکتاد – یونیدو – آی ال او

رشد فراگیر و اشتغال زا

سیاست های دولتی هدف گیری شده و
گزینشی برای اصلاح ساختار اقتصادی
و تقویت پویایی اقتصاد

سیاست صنعتی در برنامه های توسعه چین

۱. استفاده از اصطلاح سیاست صنعتی در **هفتمین** (۱۹۹۰-۱۹۸۶) و **هشتمین** برنامه پنجساله (۱۹۹۱-۱۹۹۵) توسعه اقتصادی چین
۲. در سال ۱۹۹۴ شورای دولتی در **سند «نمای کلی سیاست صنعتی ملی در دهه ۱۹۹۰»** اعلام کرد برای توسعه "صنایع محوری" از سیاست های صنعتی استفاده خواهد کرد.
۳. در **برنامه پنجساله دهم** (۲۰۰۱-۲۰۰۵) منبعت از دوران اصلاحات بازار، سیاست های صنعتی در قالب «مداخله گزینشی دولت» با یک مقیاس نظام مند وارد عمل شدند.

سیاست صنعتی در برنامه های توسعه چین....

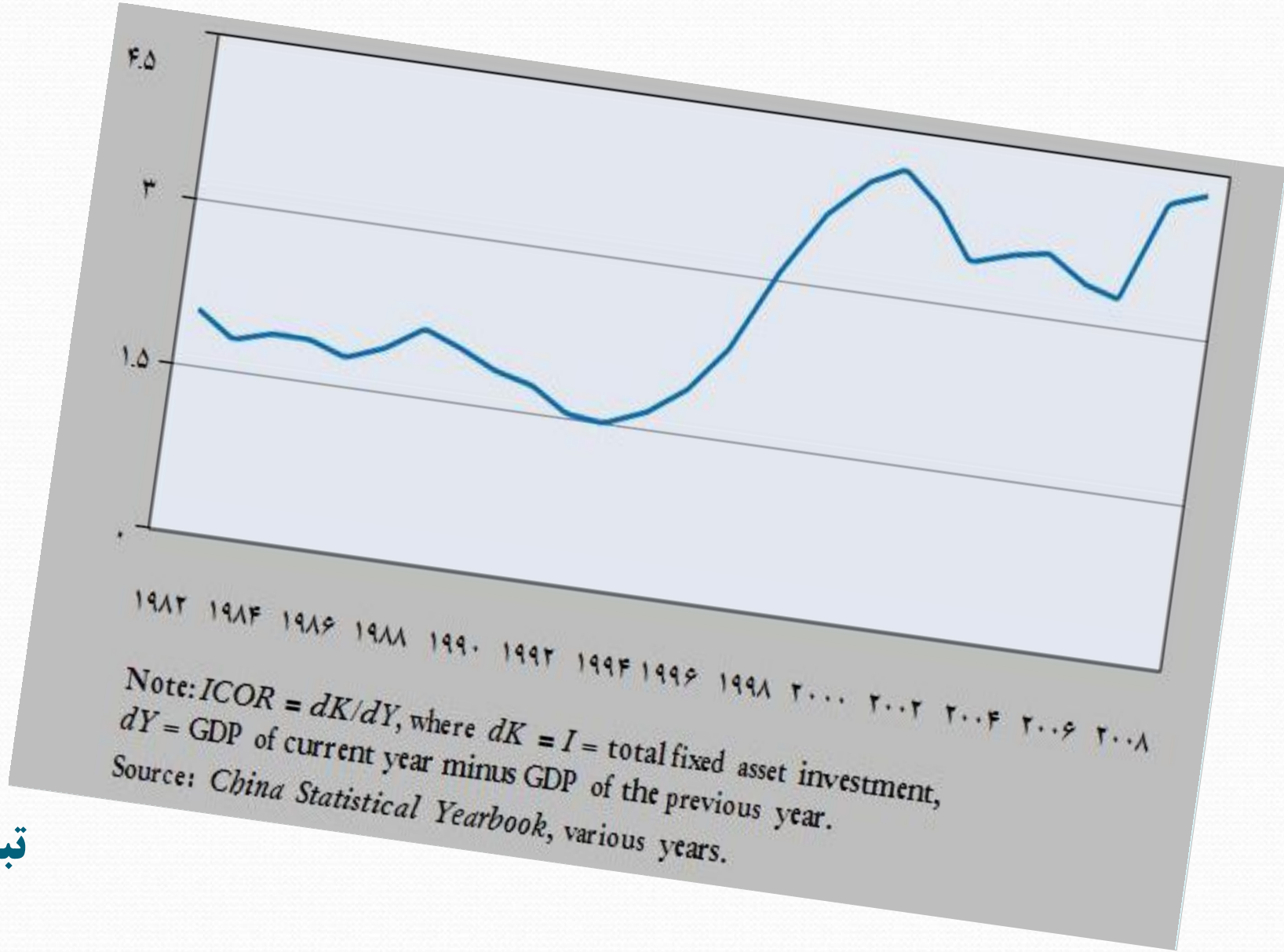
۵. شانزدهمین کنگره ملی حزب کمونیست در سال ۲۰۰۲ مفهوم پیگیری "مسیر جدید صنعتی شدن" را با تاکید بر توسعه قابلیت های علم و فناوری و تکنولوژی سازگار با محیط زیست و صرفه جو در منابع مطرح کرد.

۶. در سال ۲۰۱۳ "برنامه تقویت صنایع تا ۲۰۲۵ و ۲۰۵۰" مطرح شد که چین را به تولیدکننده تراز اول جهان تبدیل می کند. عنصر کلیدی این طرح توجه به نوآوری به جای حمایت از صنایع خاص در جهت تقویت صنعتی شدن چین است.

برخی از مشخصه های تحول اقتصاد چین طی سه دهه

- تبدیل تولید کاربر به سرمایه بر
- کاهش سهم شرکت های دولتی در صنعت
- توسعه اقتصادی مبتنی بر سرمایه گذاری و صادرات

نسبت فزاینده سرمایه به تولید

تبدیل صنعت کاربر به
صنعت سرمایه بر

سهم شرکت های دولتی در تولید، اشتغال و سرمایه کل صنعت

کاهش سهم ارزش افزوده شرکت های دولتی
در بخش صنعت از ۷۸ به ۳۸ درصد

ایجاد محیط کسب
و کار توانمند ساز

تمرکز سیاستگذاری صنعتی در
چین طی بیش از سه دهه گذشته
از آغاز دوران اصلاحات بازار و
افزایش ادغام در بازار جهانی

مداخله مستقیم

نقش مثبت دولت در تغییرات ساختاری،
رشد بهره وری و اشتغال

نمونه ای از اقدامات دولت

- تجدید ساختار شرکت های دولتی و بانک های دولتی
- **تأمین مالی در سرمایه گذاری های انبوه در زیرساخت توسط:**
 - **بنگاه های دولتی در صنایع بالادستی**
 - **شرکتهای فراملیتی در صنایع با فناوری بالا**
- **تجاری سازی بانک های دولتی**
- **ایجاد محدودیت شدید دولتی برای فعالیت بانکها در حوزه های سوداگرانه**
- **وام دهی بانکها به فعالیت های مولد صنعتی**
- **توسعه صنایع خاص و هدفگیری شده**

پیشگامان اجرای سیاست صنعتی در چین: خودرو، قطار سریع السیر و نیمه هادی ها

صنعت خودرو

راهبرد اصلی:

- حمایت از بازار در ازای انتقال فناوری
- اجازه ورود شش خودروساز معروف جهان به بازار و تاسیس شرکت مشترک با خودروسازان چینی
- جلوگیری از ورود سایر خودروسازان جهان به بازار
- به تدریج تعداد بازیگران خارجی افزایش یافت
- پیدایش سازندگان خودروی بومی
- غلبه تولید داخلی توسط JV ها به جای شرکت های کاملاً خارجی یا واردات
- شکل گیری صادرات

سیاست صنعتی:

- اولین سیاست صنعتی خودرو
۱۹۸۷
- تجدید نظر در سیاست صنعتی
خودرو ۱۹۹۴

صنعت نیمه هادی ها

راهبرد اصلی :

➤ تمرکز سرمایه گذاری در شرکت های
کلیدی برای توسعه فناورانه

➤ همکاری بنگاههای دولتی و شرکت
های وابسته به آنها با شرکت های

فراملیتی در اشکال مختلف از جمله
سرمایه گذاری های مشترک

➤ حفاظت از رقابت وارداتی

سیاست صنعتی:

• اولین سیاست صنعتی ۱۹۸۶

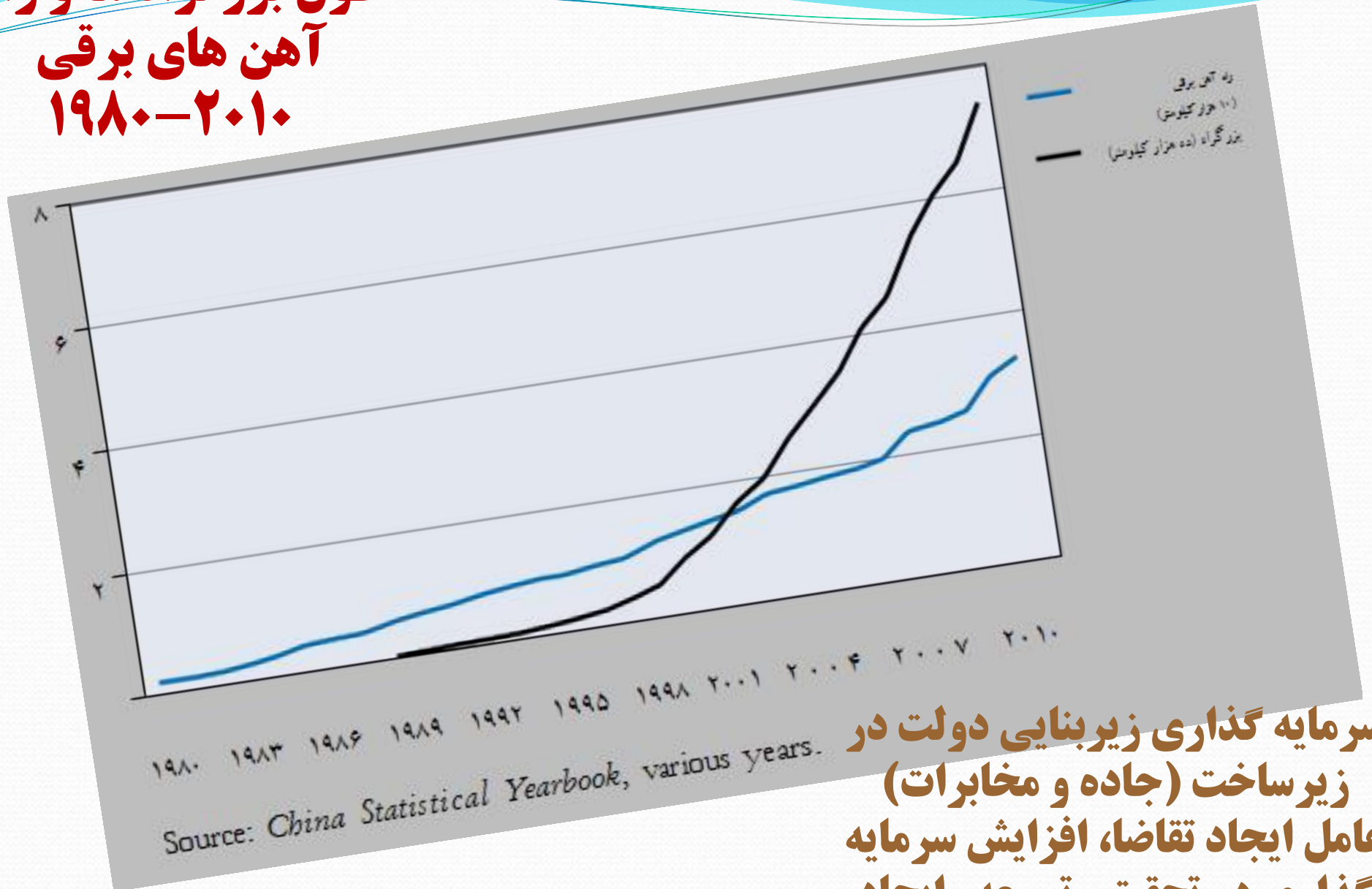
• تجدید نظر در سیاست صنعتی
۱۹۹۲

تولید خودرو و مدارهای یکپارچه، ۱۹۷۸-۲۰۱۰

کمبود تقاضا، کمبود منابع
مالی و نبود انگیزه برای
سرمایه گذاران خارجی

طول بزرگراه ها و راه آهن های برقی ۱۹۸۰-۲۰۱۰

سرمایه گذاری زیربنایی دولت در زیرساخت (جاده و مخابرات) عامل ایجاد تقاضا، افزایش سرمایه گذاری در تحقیق و توسعه و ایجاد رقابت

قطار سریع السیر

راهبرد اصلی :

- توسعه فناوری راه آهن سریع السیر با هدایت بنگاه های دولتی
- واردات فناوری در سال ۲۰۰۴ با هدف ساخت قطارهای ۲۰۰ و ۲۵۰ کیلومتر در ساعت
- شبیه سازی فناوری ها و توسعه آن
- ۲۰۱۰ ساخت قطارهای با سرعت ۲۵۰ تا ۳۵۰ کیلومتر بر ساعت
- ۲۰۱۱ راه اندازی بزرگترین شبکه راه آهن سریع السیر جهان

رقابت چین با شرکتهای فراملیتی تراز اول جهان

مشخصه های این سیاست توسعه ای:

الف) سیاست صنعتی دولت مبتنی بر پیش بینی تقاضای بالا، به عنوان مثال راه آهن سریع السیر به عنوان یک جایگزین کارآمدتر و سازگارتر با محیط زیست در مقایسه با پروازهای هوایی داخلی؛

ب) اختصاص بودجه کافی از طریق تأمین مالی تحت کنترل دولت؛

ج) استفاده از ظرفیت بنگاههای دولتی انحصاری و در مقیاس بزرگ به عنوان مثال دو شرکت راه آهن شمالی و جنوبی چین؛ CSR /CNR

د) انتقال فناوری و مدیریت امور کسب و کار در تعامل با شرکت های فراملیتی.

مدل توسعه اجتماعی - اقتصادی چین

اتخاذ سیاست «ساخت جامعه هماهنگ»

جلوگیری از شکاف های اجتماعی تحت سیاست اصلاح بازار

2000

- تاکید بر تقویت رشد اقتصادی مبتنی بر جبران خدمات کارگری به جای رشد مبتنی بر نیروی کار ارزان،
- افزایش حمایت از حقوق کارگران،
- اجرای قرارداد های مناسب کار،
- اجرای قوانین حداقل دستمزد،
- ترویج ایجاد اتحادیه های کارگری در جهت ارتقای قدرت چانه زنی جمعی بر سر جبران خدمات نیروی کار.

با تشکر

mkamali1@yahoo.com